

MARKKINAOIKEUS

PÄÄTÖS

Nro 202/18

28.3.2018

Dnro 2017/502

VALITTAJA Uudenmaan Tehopesu Oy

VASTAPUOLI Helsingin kaupungin liikennelaitos -liikelaitos

KUULTAVAT PSG Turva Oy
Länsi-Valu Oy
Uudenmaan Pinnanpuhaltajat Oy

ASIA Julkista hankintaa koskeva valitus

MUUTOKSENHAUN KOHDE

Helsingin kaupungin liikennelaitos -liikelaitoksen johtokunnan hankintapäätös 13.6.2017 § 16

ASIAN TAUSTA

Helsingin kaupungin liikennelaitos -liikelaitos (jäljempänä myös hankintayksikkö tai HKL) on ilmoittanut 20.4.2017 julkaistulla erityisalojen EU-hankintailmoituksella avoimella menettelyllä puitejärjestelynä toteutettavasta töhryjen poistopalvelusta kiinteistöistä, raitiovaunuista sekä muista kohteista ajalle 1.1.2018–31.12.2020.

Helsingin kaupungin liikennelaitos -liikelaitoksen johtokunta on 13.6.2017 tekemällään hankintapäätöksellä § 16 valinnut hankinnan osan 2 osalta PSG Turva Oy:n, Länsi-Valu Oy:n ja Uudenmaan Pinnanpuhaltajat Oy:n tarjoukset. Hankintapäätöksen liitteenä olleen esittelijämuistion mukaan Uudenmaan Tehopesu Oy on suljettu tarjouskilpailusta.

Hankinnan ennakoitu arvonlisäveroton kokonaisarvo on hankintayksikön ilmoituksen mukaan hankinnan osan 2 osalta ollut 460.000 euroa.

Hankintasopimusta ei hankintayksikön ilmoituksen mukaan ole hankinnan osan 2 osalta allekirjoitettu.

ASIAN KÄSITTELY MARKKINAOIKEUDESSA

Valitus

Vaatimukset

Uudenmaan Tehopesu Oy on vaatinut, että markkinaoikeus kumoaa muutoksenhaun kohteena olevan hankintapäätöksen hankinnan osan 2 osalta ja velvoittaa hankintayksikön korjaamaan virheellisen menettelynsä mainitulta osin. Lisäksi valittaja on vaatinut, että markkinaoikeus velvoittaa hankintayksikön korvaamaan sen arvonnisäverottomat oikeudenkäyntikulut 1.404 eurolla.

Perusteet

Hankintayksikkö on menetellyt hankintasäännösten vastaisesti soveltuvuusvaatimuksia asettaessaan. Asetetut referenssivaatimukset ovat olleet suhteettomia siltä osin kuin niissä on edellytetty, että kaikkien referenssikohteiden on tullut olla julkisia ja että sopimuskauden on tullut olla vähintään yhden vuoden mittainen. Sisällöllisiä perusteita mainituille vaatimuksille ei ole ollut.

Asetetut soveltuvuusvaatimukset ovat johtaneet siihen, että valittaja, joka on hoitanut hankinnan osan 2 kohteena ollutta palvelua hankintayksikölle moitteettomasti 30 kuukauden ajan, on suljettu pois tarjouskilpailusta. Valittajalla olisi ollut lisäksi yksityisiä referenssikohteita, mutta referenssivaatimuksen sanamuodon mukaan niitä ei olisi hyväksytty.

Hankintapäätös on lisäksi perusteltu puutteellisesti. Päätösasiakirjoista ei ole käynyt ilmi, millä perusteella valittajan tarjous on suljettu pois tarjouskilpailusta.

Vastine

Vaatimukset

Helsingin kaupungin liikennelaitos -liikelaitos on vaatinut, että markkinaoikeus hylkää valituksen ja velvoittaa valittajan korvaamaan sen arvonnisäverottomat oikeudenkäyntikulut 2.000 eurolla viivästyskorkoineen.

Perusteet

Soveltuvuusvaatimuksia ei ole asetettu virheellisesti. Referenssivaatimus on ollut tavanomaisten käytäntöjen ja hankintasäännösten mukainen. Kaikki muut tarjouskilpailuun osallistuneet tarjoajat ovat täyttäneet referenssivaatimukset.

Valittaja ei ole täyttänyt asetettuja soveltuvuusvaatimuksia. Valittaja ei ole tarjouksessaan ilmoittanut edellytetyjä kolmea vastaavaa referenssiä

kolmelta edelliseltä vuodelta. Valittajan ilmoitus on käsittänyt vain yhden referenssin.

Hankintapäätöksen perustelut ovat ilmenneet Helsingin kaupungin liikennelaitos -liikelaitoksen johtokunnan asiaa koskevasta esityslistatekstistä, jossa on ilmoitettu, että valittaja ei ole täyttänyt asetettuja soveltuvuusvaatimuksia, minkä vuoksi se on suljettu tarjouskilpailusta.

Kuultavien lausunnot

PSG Turva Oy on muun ohella esittänyt, että referenssivaatimus on ollut selkeästi yksilöity.

Länsi-Valu Oy ja Uudenmaan Pinnanpuhaltajat Oy eivät ole niille varatusta tilaisuudesta huolimatta antaneet lausuntoa.

Vastaselitys

Valittaja on antanut vastaselityksen.

MARKKINAOIKEUDEN RATKAISU

Perustelut

Oikeusohjeet

Vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain (erityisalojen hankintalaki) 3 §:n 1 momentin mukaan hankintayksikön on kohdeltava hankintamenettelyn osallistujia ja muita toimittajia tasapuolisesti ja syrjimättömästi sekä toimittava avoimesti ja suhteellisuuden vaatimukset huomioon ottaen.

Säännöksen esitöiden (HE 108/2016 vp s. 73 ja 249) mukaan suhteellisuusperiaate edellyttää, että hankintamenettelyssä asetetut vaatimukset ja kriteerit ovat oikeassa suhteessa tavoiteltavan päämäärän kanssa.

Eriyisalojen hankintalain 83 §:n 2 momentin mukaan hankintayksikkö voi soveltaa ehdokkaan ja tarjoajan soveltuvuuden arviointiin ja valintaan muun ohella julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain (hankintalaki) 86 §:ssä säädettyjä teknistä suorituskykyä ja ammatillista pätevyyttä koskevia vaatimuksia.

Hankintalain 86 §:n 1 momentin mukaan hankintayksikkö voi asettaa vaatimuksia, joilla varmistetaan, että ehdokkailla ja tarjoajilla on tarvittavat henkilöstö- ja tekniset voimavarat ja kokemusta hankintasopimuksen toteuttamiseksi hankintayksikön edellyttämällä

tasolla. Hankintayksikkö voi vaatia, että riittävä kokemus osoitetaan viittaamalla aiemmin toteutettuihin sopimuksiin.

Säännöksen esitöiden (HE 108/2016 vp s. 192) mukaan lainkohdassa tarkoitettut vaatimukset voivat koskea esimerkiksi ehdokkaiden ja tarjoajien aikaisempaa kokemusta hankinnan kohteena olevan urakan, palvelun tai tavarantoimituksen kaltaisista sopimuksista. Myös teknistä suorituskykyä ja ammatillista pätevyyttä koskevien vähimmäisvaatimusten tulee liittyä ehdokkaan tai tarjoajan mahdollisuuksiin toteuttaa hankinta ja niiden pitää olla avoimia, syrjimättömiä ja suhteellisuusperiaatteen mukaisia.

Erityisalojen hankintalain 128 §:n mukaan muutoksenhakuun mainitussa laissa tarkoitetuista ratkaisuisista sekä lainvastaisen menettelyn johdosta määrättäviin seuraamuksiin sovelletaan, mitä hankintalain 16 luvussa säädetään.

Tarjouspyynnön keskeinen sisältö

Hankintayksikkö on pyytänyt 18.4.2017 päivätyllä tarjouspyynnöllä tarjouksia töhryjen poistamista kiinteistöistä, raitiovaunuista ja muista kohteista koskevasta palvelusta. Tarjouspyynnön mukaan hankinta on ollut jaettu kahteen osaan. Käsillä olevan muutoksenhaun kohteena oleva hankinnan osa 2 on koskenut töhryjen ja tarrojen poistamista HKL:n raitiovaunuista sekä raitiovaunujen suoja-ainekäsittelyä.

Tarjouspyynnön otsikon ”C: Tekninen ja ammatillinen pätevyys” alla on todettu muun ohella seuraavaa:

”Vaatimus: Tarjoajalla on oltava palvelun laatuun ja laajuuteen nähden riittävää kokemusta vastaavista palveluntuottamisesta.

— —

Hankintasopimuksen osan 2 riittävänä kokemuksena pidetään kolmea (3) vastaavaa referenssiä asiakassuhteista kolmen (3) edellisen vuoden aikana, joissa tarjoaja on sopimuksen perusteella vastannut palveluntuottamisesta julkisissa rakennuksissa vähintään yhden (1) vuoden ajan.”

Asian arviointi

Valittaja on muun ohella esittänyt että tarjouspyyntöasiakirjoissa asetetut soveltuvuusvaatimukset ovat olleet kohtuuttomia, kun niissä on edellytetty, että referenssikohteiden on tullut olla julkisia rakennuksia ja että referenssisopimusten sopimuskausien on tullut olla vuoden mittaisia.

Hankintayksikön mukaan referenssivaatimukset ovat olleet tavanomaisten käytäntöjen ja hankintasäännösten mukaisia. Kaikki muut tarjoajat ovat täyttäneet asetetut referenssivaatimukset.

Edellä todetulla tavalla hankinnassa on kysymyksessä olevalta osin ollut kyse töhryjen ja tarrojen poistamisesta HKL:n raitiovaunuista sekä raitiovaunujen suoja-ainekäsittelystä.

Tarjouspyynnössä on edellä selostetulla tavalla edellytetty kokemuksena kolmea vastaavaa referenssiä koskien töyryjen poistamista julkisissa rakennuksissa vähintään yhden vuoden ajan.

Kysymyksessä olevan hankinnan luonne ja laajuus, mukaan luettuna sopimuskauden pituus, huomioon otten markkinaoikeus katsoo, että hankintayksikkö on sinänsä voinut asettaa tarjoajille vaatimuksen kolmesta referenssistä palveluntuottamisesta yhden vuoden ajalta. Sen sijaan markkinaoikeus katsoo, ettei asiassa ole ilmennyt, kun otetaan huomioon, että kysymyksessä oleva hankinta on koskenut nimenomaan töhryjen ja tahrojen poistamista raitiovaunuista ja raitiovaunujen suojakäsittelyä, millä tavalla kokemuksen rajaaminen palveluntuottamiseen julkisista rakennuksista on ollut perusteltavissa hankinnan kohteen kannalta, ja että minkä vuoksi esimerkiksi yksinomaan töhryjen ja tarrojen poistamiseen erilaisista liikennevälineistä liittynyt kokemus ei ole ollut hyväksyttävissä riittäväksi kokemukseksi.

Edellä esitetty huomioon ottaen markkinaoikeus katsoo, että hankintayksikön asettaman vaatimuksen, jonka mukaan aiemman kokemuksen on tullut liittyä töyryjen poistamiseen julkisista rakennuksista, ei ole esitetty olleen perusteltavissa kysymyksessä olevan hankinnan kohteen kannalta. Soveltuvuusvaatimusta ei siten mainitulta osin ole asetettu hankintasäännösten edellyttämällä tavalla

Johtopäätös

Edellä mainituilla perusteilla hankintayksikkö on menetellyt hankinnassaan julkisia hankintoja koskevien oikeusohjeiden vastaisesti. Asiassa on näin ollen harkittava hankintalaissa säädettyjen seuraamusten määräämistä.

Edellä mainittu hankintamenettelyn virheellisyys sekä jäljempänä seuraamusten osalta lausuttu huomioon ottaen asiassa ei ole tarpeen lausua muista hankintamenettelyn virheellisyyttä koskevista väitteistä.

Seuraamusten määrääminen

Hankintasopimusta ei hankintayksikön ilmoituksen mukaan ole hankinnan osan 2 osalta allekirjoitettu eikä hankintapäätöstä ole mainitulta osin muutoinkaan pantu täytäntöön. Näin ollen muutoksenhaun kohteena oleva hankintapäätös voidaan hankinnan osan 2 osalta hankintalain 154 §:n 1 momentin nojalla kumota ja sen täytäntöönpano tältä osin kieltää.

Koska jo hankintamenettelyä koskeva tarjouspyyntö on ollut hankintasäännösten vastainen, hankintayksikön virheellinen menettely voidaan tässä tapauksessa korjata vain siten, että hankinnasta järjestetään kokonaan uusi tarjouskilpailu.

Mikäli Helsingin kaupungin liikennelaitos -liikelaitos aikoo edelleen toteuttaa töhryjen ja tarrojen poistoa raitiovaunuista sekä raitiovaunujen suoja-ainekäsittelyä koskevan hankinnan julkisena hankintana, sen on järjestettävä uusi tarjouskilpailu, jossa on otettava huomioon muun ohella tässä päätöksessä mainitut seikat.

Oikeudenkäyntikulujen korvaaminen

Hankintalain 149 §:n 2 momentin mukaan hankinta-asiassa oikeudenkäyntikulujen korvaamiseen sovelletaan, mitä hallintolainkäyttölain 74 §:n 1 ja 2 momentissa säädetään.

Hallintolainkäyttölain 74 §:n 1 momentin mukaan asianosainen on velvollinen korvaamaan toisen asianosaisen oikeudenkäyntikulut kokonaan tai osaksi, jos erityisesti asiassa annettu ratkaisu huomioon ottaen on kohtuutonta, että tämä joutuu pitämään oikeudenkäyntikulunsa vahinkonaan. Harkittaessa julkisen asianosaisen korvausvelvollisuutta on pykälän 2 momentin mukaan otettava erityisesti huomioon, onko oikeudenkäynti aiheutunut viranomaisen virheestä.

Asiassa annettu ratkaisu ja hankintayksikön virheellinen menettely huomioon ottaen olisi kohtuutonta, mikäli valittaja joutuisi pitämään oikeudenkäyntikulunsa vahinkonaan. Hankintayksikkö on näin ollen velvoitettava korvaamaan valittajan määrältään kohtuulliset oikeudenkäyntikulut. Asian näin päättyessä hankintayksikkö saa pitää oikeudenkäyntikulunsa vahinkonaan.

Lopputulos

Markkinaoikeus kumoo Helsingin kaupungin liikennelaitos -liikelaitoksen johtokunnan 13.6.2017 tekemän hankintapäätöksen § 16 siltä osin kuin se koskee hankinnan osaa 2. Markkinaoikeus kieltää Helsingin kaupungin liikennelaitos -liikelaitosta mainitulta osin tekemästä hankintasopimusta sanotun päätöksen perusteella tai panemasta sitä muutoin täytäntöön nyt asetetun 40.000 euron sakon uhalla.

Markkinaoikeus velvoittaa Helsingin kaupungin korvaamaan Uudenmaan Tehopesu Oy:n arvonlisäverottomat oikeudenkäyntikulut 1.404 eurolla.

Markkinaoikeus hylkää Helsingin kaupungin liikennelaitos -liikelaitoksen vaatimuksen oikeudenkäyntikulujensa korvaamisesta.

MUUTOKSENHAKU

Julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain 165 §:n mukaan tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain 168 §:n 1 momentin nojalla markkinaoikeuden päätöstä on valituksesta huolimatta noudatettava, jollei korkein hallinto-oikeus toisin määrää.

Valitusosoitus on liitteenä.

Puheenjohtaja

Jussi Karttunen

Asian ovat yksimielisesti ratkaisseet markkinaoikeustuomarit Jussi Karttunen, Olli Wikberg ja Jukka Koivusalo.

JAKELU

Uudenmaan Tehopesu Oy; oikeudenkäyntimaksu 2.000 euroa
Helsingin kaupungin liikennelaitos -liikelaite; maksutta
PSG Turva Oy; maksutta
Länsi-Valu Oy; maksutta
Uudenmaan Pinnanpuhaltajat Oy; maksutta

Nina Äikäs
Notaari

VALITUSOSOITUS (hankinta-asiat)

Markkinaoikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla **korkeimpaan hallinto-oikeuteen** vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Kuitenkin päätökseen, jolla markkinaoikeus on määrännyt hankintayksikön maksamaan valtiolle seuraamusmaksun, saa hakea muutosta valituslupaa pyytämättä valittamalla **korkeimpaan hallinto-oikeuteen**.

Valitusluvan myöntämisperusteet

Hallintolainkäyttölain 13 §:n 2 momentin perusteella valituslupa on myönnettävä, jos

- 1) lain soveltamisen kannalta muissa samanlaisissa tapauksissa tai oikeuskäytännön yhtenäisyyden vuoksi on tärkeitä saattaa asia korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi;
- 2) asian saattamiseen korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi on erityistä syytä asiassa tapahtuneen ilmeisen virheen vuoksi; tai
- 3) valitusluvan myöntämiseen on muu painava syy.

Valitusaika

Korkeimmalle hallinto-oikeudelle osoitettu valituskirjelmä on toimitettava korkeimpaan hallinto-oikeuteen **30 päivän** kuluessa päätöksen tiedoksisaantipäivästä, sitä päivää lukuunottamatta.

Tiedoksisaantipäivän osoittaa tiedoksianto- tai saantitodistus. Milloin kysymyksessä on sijaistiedoksianto, tiedoksisaannin katsotaan tapahtuneen kolmantena päivänä sijaistiedoksiantotodistuksen osoittamasta päivästä. Milloin kysymyksessä on asianosaisen suostumuksen perusteella tapahtuva sähköinen tiedoksianto, tiedoksiannon katsotaan tapahtuneen sinä päivänä, jolloin asiaa koskeva viesti on viestin vastaanottajan vastaanottolaitteessa siten, että viestiä voidaan käsitellä.

Valituskirjelmän toimittaminen

Valituskirjelmä voidaan toimittaa korkeimman hallinto-oikeuden kirjaamoon henkilökohtaisesti, asiamiestä käyttäen, lähetin välityksellä, postitse, faksilla tai sähköpostilla. Valituskirjelmän on oltava perillä määräajan viimeisenä päivänä ennen tuomioistuimen aukioloajan päättymistä. Aukiolo päättyy kello 16.15.

Korkeimman hallinto-oikeuden osoite:

Postiosoite:	Käyntiosoite:
PL 180	Fabianinkatu 15
00131 Helsinki	Helsinki
Faksi	029 564 0382
Sähköposti	korkein.hallinto-oikeus@oikeus.fi

Valituskirjelmän sisältö ja allekirjoittaminen

- Valituskirjelmässä on ilmoitettava
- valittajan nimi ja kotikunta
 - valittajan yhteystiedot, joihin asian käsittelyä koskevat ilmoitukset valittajalle voidaan toimittaa
 - päätös, johon haetaan muutosta
 - kun valittamiseen vaaditaan valituslupa, perusteet, joilla sitä haetaan
 - miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi
 - perusteet, joilla muutosta vaaditaan.

Valituskirjelmä on valittajan, tämän laillisen edustajan tai asiamiehen allekirjoitettava. Jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa

tai asiamiehensä taikka jos valituskirjelmän on laatinut joku muu henkilö, on valituskirjelmässä mainittava myös tämän nimi ja kotikunta.

Valituskirjelmän liitteet

Valituskirjelmään on liitettävä

- markkinaoikeuden päätös alkuperäisenä tai jäljennöksenä
- tiedoksisaantitodistus
- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa valituksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu markkinaoikeudelle
- asiamiehen valtakirja, jollei asiamies ole asianajaja tai julkinen oikeusavustaja.

Maksut

Muutoksenhakuasian käsittelystä korkeimmassa hallinto-oikeudessa peritään oikeudenkäyntimaksu sen mukaan kuin tuomioistuinmaksulaissa tarkemmin säädetään.